

F. t. beslutn. om flytningen af Thulebefolkningen

Beslutningsforslag nr. B 52. Fremsat den 31. oktober 1996 af Keld Albrechtsen (EL), Søren Søndergaard (EL), Gert Petersen (SF) og Steen Gade (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om flytningen af Thulebefolkningen

Folketinget opfordrer regeringen til at bringe sagen om flytningen af Thulebefolkningen i 1953 til en hurtig afslutning ved at give de forflyttede og deres efterkommere en undskyldning og ret til erstatning.

Folketinget anmoder Dansk Udenrigspolitisk Institut (DUPI) om at gennemføre en tilbundsgående undersøgelse af omstændighe-

derne omkring flytningen af Thulebefolkningen i 1953. I den forbindelse skal det klarlægges,

- om flytningen skete på anmodning fra USA,
- om flytningen alene blev besluttet af den danske regering, og
- om der var tale om en tvangsforflytning.

Bemærkninger til forslaget

Efter forslagsstillernes opfattelse er det både pinligt og uværdigt for Danmark, at skiftende danske regeringer siden tvangsforflytningen af Thulebefolkningen i 1953 ikke har vist vilje til at give de tvangsforflyttede en undskyldning for det skete og ikke har villet give dem en erstatning for tvangsforflytningen.

Efter i mange år at have kæmpet for deres rettigheder har Thulebefolkningen og deres efterkommere nu besluttet sig til at anlægge sag mod Danmark, enten via søgsmål i Danmark eller Grønland eller ved menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg.

Den eneste måde, hvorpå Danmark kan undgå en pinlig retssag, er ved hurtigst muligt at indrømme de fejl, som er begået, og give erstatning til de tvangsforflyttede og deres efterkommere. Herudover bør der indledes en uvildig tilbundsående undersøgelse af alle omstændigheder ved flytningen i 1953. Dette er endnu mere påkrævet efter den grundige efterforskning, som Jens Brøsted har foretaget. Brøsted mener at kunne dokumentere, at tvangsforflytningen skete efter anmodning fra USA, som anså det for nødvendigt for sikkerheden i forbindelse med deres militære installationer.

Men det er ikke kun i forbindelse med et sagsanlæg fra beboerne i Thule, at den danske stat kan komme i en pinlig situation. FN's racediskriminationskomité udtrykte i marts 1996 bekymring over, at der ikke er udbetalt erstatning til den grønlandske befolkning i Thule, og derfor har komiteen anmodet den danske regering om senest i januar 1997 at komme med en uddybende rapport om hele sagen.

I 1987 nedsatte regeringen et undersøgelsesudvalg til belysning af sagen. Men den befolkning, som det drejede sig om, beboerne i Qaanaaq, som var blevet tvangsforflyttet, kunne ikke deltage i dette udvalg. Så kom endelig i 1995 udvalgets rapport, som helt frikendte de danske myndigheder i sagen om tvangsforflytningen. Med de oplysninger, som nu er kommet frem, er der ikke anden mulighed for den danske regering end at lade DUPI foretage en ny uvildig undersøgelse af forløbet og gennemgå samtlige sagens akter for at konstatere, om der, som Jens Brøsted m.fl. siger, skete en tvangsforflytning på anmodning af

USA, eller om det var en beslutning taget udelukkende af Danmark selv, og om der var tale om en tvangsforflytning.

Dette er så meget desto mere nødvendigt, eftersom dette spørgsmål ikke vil blive berørt eller kun meget sporadisk i den redegørelse, som DUPI om nogle måneder skal afgive om Thulesagen (H.C. Hansen-papiret m.v.). Ifølge Berlingske Tidende den 18. september 1996 siger udenrigsminister Niels Helveg Petersen, at »regeringen (ikke) har tænkt sig at udvide kommissoriet for den igangværende undersøgelse af dansk atompolitik, sådan at den kunne komme til at omfatte de nyeste oplysninger om tvangsforflytningen af de grønlandske beboere i 1953«.

Ifølge Berlingske Tidende afviste udenrigsministeren at »kommentere sagen med henvisning til, at Dansk Udenrigspolitisk Institut (DUPI) snart fremlægger sin redegørelse om sagen. Men DUPI vil kun perifert komme ind på tvangs(for)flytningsspørgsmålet, medmindre kommissoriet for undersøgelsen ændres. Og det vil regeringen ikke«. Udenrigsministeren siger rent ud til Berlingske Tidende, at »... Jeg synes, at det er en interessant historisk oplysning, men jeg kan ikke se nogen konsekvenser af den«.

Det er sådanne holdninger hos danske regeringer og politikere, som gør, at Thulebefolkningen nu har fået nok af bortforklaringer og afvisninger fra danske myndigheder om at gå ind i sagens realiteter og har dannet deres egen forening Hingitaq '53 den 21. februar 1996. Det betyder på dansk de udstødte fra 1953.

I en tale i Christianshavns Beboerhus den 3. oktober 1996 sagde formanden for Hingitaq '53, Uusaq-qak Qujaukitsoq, at:

»Baggrunden for foreningens etablering er, at vi mener, at sagen omkring vores tvangsforflyttelse og tab af fastområder i forbindelse med etableringen af Thulebasen i begyndelsen af 1950'erne har varet alt for længe. Samtidig mener vi, at de danske myndigheder overhovedet ikke har samarbejdet med lokalbefolkningen i Avanersuaq om at løse denne gamle, men for os meget betydningsfulde sag... Lokalbefolkningens oplevelser og følelser i forbindelse med

tvangsforflytningen skal dokumenteres. Men vi mener, at denne sag også har haft så stor betydning for vores samfund, at vi også ønsker dette dokumenteret ... Vi ønsker erstatning for både tabet af vores fangstområde, der udgjorde et lignende areal som Fyn, og for de krænkelse af menneskerettighederne, som selve tvangsforflytningen medførte for vores befolkning. Vi ønsker, at erstatningsspørgsmålet bliver

afgjort i samråd og direkte samarbejde med dem, som tvangsforflytningen berørte.«

Forslagsstillerne kan fuldt ud tilslutte sig disse bemærkninger og håber, at Folketinget og regeringen vil gøre dette til sin egen politik og med det samme gå i forhandling med beboerforeningen og deres repræsentanter om at løse dette spørgsmål.

Skriftlig fremsættelse

Keld Albrechtsen (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig hermed at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om flytningen af Thulebefolkningen.

(Beslutningsforslag nr. B 52).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.